

รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลใน จังหวัดสุรินทร์

A PARTICIPATORY ADMINISTRATION MODEL ACCORDANCE TO APARIHANIYADHAMMA OF SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, SURIN PROVINCE

พระสุระ ญาณธโร (จันทิก)* รัฐพล เย็นใจมา** บุษกร วัฒนบุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงาน และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพทั่วไปของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.63) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.69) ด้านความผูกพัน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.75) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือด้านการไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.76)

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมี 4 ด้าน คือ 1.ด้านการไว้วางใจกัน 2.ด้านความผูกพัน 3.ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 4.ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้กับหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1. ด้านหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ 2. ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3. ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4. ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5. ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี 6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7. ด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรม

3. รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ มี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการไว้วางใจกันตามหลักอปริหานิยธรรมของ

* หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 2) รูปแบบความผูกพันตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 3) รูปแบบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 4) รูปแบบการมีอิสระในการทำงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ แต่ละรูปแบบมี 3 ระดับได้แก่ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับการปฏิบัติงาน 3) ระดับผู้บริหารองค์กร และมี 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีความรู้คุณธรรม 2) ทนต่อเหตุการณ์ 3) รับผิดชอบต่อส่วนรวม 4) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 5) การรวมพลัง ประองตอง สมานฉันท์ 6) นำหลักการและหลักธรรมขึ้นองค์กร 7) มีระเบียบวินัย ใช้ชีวิตสมดุ 8) ปฏิบัติหน้าที่ตามฉันทามติ 9) ใช้หลักธรรมาธิปไตย 10) มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม 11) ใช้ความสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ 12) หลักการบริหารจัดการที่ดี

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม, เทศบาลตำบล

Abstract

Objectives of this study were 1) to study the general conditions of the participatory administration of Sub-District Municipality, Surin Province; 2) to study the administration conceptual, theory and dhamma principle; 3) to propose the participatory administration model accordance to aparihaniyadhamma of sub-district municipality, Surin Province

This study is a mixed research between a quantitative research and qualitative one. The quantitative study used a questionnaire with a reliability value of 0.933 for collecting data from 327 samples, viz., and the officer in Sub-District Municipality, Surin Province by stratified random sampling method. For the analysis of this information, the data were statistically analyzed using frequency, percentage, means, and standard deviation. The qualitative study used an in-depth interview for collecting data from 26 key informants and a focus group technique with 10 participants. By an in-depth interview using a purposive selection method. The content analysis was used for analyzing qualitative data.

Findings of the study were as follows:

1. Regarding the general conditions of the participatory administration of Sub-District Municipality, Surin Province it found that overall in high level ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.63), classified by aspects put in order from high to low as the following: the autonomy in the highest level ($\bar{X}$ =3.72, S.D. = 0.72), goal and objectives ($\bar{X}$ =3.70, S.D. =0.69), commitment ($\bar{X}$ =3.69, S.D. =0.75), and trust in the lowest ($\bar{X}$ =3.61, S.D. =0.76)

2. With respect to the study the administration conceptual, theory and dhamma principle found that the participative administration were 4 aspects: trust, commitment, goal and objectives, and autonomy integrated to aparihaniyadhamma 7 aspects: to hold regular and frequent meetings, to meet together in harmony, disperse in harmony, and do their business and duties in harmony, to introduce no revolutionary ordinance, or break up no established ordinance, to honor and respect the elders and deem them worthy of listening to, the women and girls are to dwell without being forced or abducted, to honor and worship art and culture, to provide the rightful protection, shelter and support for the Arahants and wish that the Arahants who have not come may enter the realm and those who have entered may dwell pleasantly therein.

3) In respect of the participatory administration model accordance to aparihaniyadhamma of sub-district municipality, Surin Province it found that there existed 4 models: 1) the model of trust according to aparihaniyadhamma of sub-district municipality, 2) the model of commitment according to aparihaniyadhamma of sub-district municipality, 3) the model of goal and objectives according to aparihaniyadhamma of sub-district municipality, and 4) the model of autonomy according to aparihaniyadhamma of sub-district municipality. Each of model have 3 levels: individual level, performance level, and organization level: and 12 element, 1) knowledge and morals, 2) be in time, 3) public responsibility, 4) human relationship, 5) harmony, 6) based on principle and dhamma principle, 7) discipline and equal of life, 8) consensus, 9) the supremacy of righteousness, 10) public conscious mind, 11) efficiency operating, 12) good governance principles.

Keywords: model, participatory administration, sub-district municipality.

1. บทนำ

เทศบาลเป็นรูปแบบแรกของการปกครองท้องถิ่นไทย มีการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) มีผู้บริหาร และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในเขตพื้นที่ ในการกำกับดูแลของรัฐบาลโดยผ่านทางจังหวัด และอำเภอ เป็นองค์กรนิติบุคคล มีพื้นที่และขอบเขตการปกครองที่แน่นอน รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและออกข้อบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆได้ มีการจัดหารายได้ด้วยตนเอง และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล รวมทั้งมีอิสระในการปกครองตนเอง

สามารถใช้ดุลยพินิจภายในขอบเขตของกฎหมายที่ได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้ บริการสาธารณะให้ทั่วถึง ตรงกับความต้องการของราษฎร และเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในท้องถิ่นให้ความอยู่ดีมีสุข จังหวัดสุรินทร์มีเทศบาลตำบล จำนวน 27 แห่ง การ บริหารงานของเทศบาลเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่าลักษณะ การสื่อสารภายในองค์กรระหว่างบุคคลไม่เหมาะสม พฤติกรรมหรือแรงจูงใจต่อบุคคลไม่เอื้ออำนวย ต่อการมีส่วนร่วม รวมไปถึงผู้นำมีปัญหาขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดความรับผิดชอบและทักษะการ เรียนรู้จากงาน เจ้าหน้าที่ของภาครัฐและประชาชนขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด โครงสร้าง กฎหมายและกระบวนการนโยบายยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ การขาดแคลนผู้ใช้ ทักษะในการใช้เครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมการเมืองและความ พร้อมของประชาชน ปัญหาด้านความพร้อมของภาครัฐ การไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน หรือหน่วยงานของ รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำงานให้ดี ขึ้นได้เพราะไม่มีมาตรฐานในการทำงานที่ชัดเจน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2550, น. 99-103) แนวทางแก้ไข ปัญหาในการบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยมีการจัดระบบงาน/ วิธีการทำงาน การจัดโครงสร้าง และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ จะ ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา (ผู้บริหารระดับสูง) ผู้บริหารระดับกลาง (กลุ่มงานต่าง ๆ) และผู้ ปฏิบัติ (คนงาน ผู้ทำงานระดับล่าง) สายสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรจะเป็นไป ตามลักษณะบังคับ บัญชาตามลำดับ สามารถการร่วมแสดงทัศนะความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ ของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหา การร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การ ร่วมในการดำเนินการและการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้ง การร่วมรับผลประโยชน์จากการ พัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558, ย่อหน้าที่ 1)

แนวทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีหลักธรรมที่ พระพุทธเจ้าทรงตรัสแสดงแก่วัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรมสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อมิทำให้องค์กรเสื่อมสลาย คือ หลักอปริหานิย ธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1.หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2.พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก ประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3.ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. เคารพนับถือผู้ใหญ่ 5.ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี 6.เคารพสักการบูชาเจตีย์ 7.จัดให้ความอารักขา คัมภีร์ ป้องกัน อันชอบธรรม ซึ่งสามารถการนำหลักอปริหานิยธรรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอน ของกระบวนการบริหาร ที่ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองของรัฐ และไม่มีผู้ใดมาทำลายได้ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่อง “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตาม หลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์” ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการมาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของการ

บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์

2.2 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงาน

2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภิปธานิธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตในการวิจัย

3.1 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภิปธานิธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 3) นำเสนอรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภิปธานิธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์

3.2 **ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) **ประชากร กลุ่มตัวอย่าง** จากบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์รูปแบบเทศบาลตำบลใน 15 อำเภอ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,767 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (Taro Yamane, อ้างใน, ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2538, น.232) ได้ตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 327 คน

2) **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)** โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากบุคลากรของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 26 รูป/คน ได้แก่ กลุ่มตัวแทนผู้บริหารสภาเทศบาลตำบลจำนวน 8 คน กลุ่มตัวแทนผู้บริหารฝ่ายบริหารเทศบาลตำบล 8 คน กลุ่มตัวแทนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาจำนวน 2 รูป/คน รวม 26 รูป/คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 รูป/คน

3.3 **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบลจำนวน 27 เทศบาลในจังหวัดสุรินทร์

3.4 **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ระยะเวลาการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 รวมเป็นระยะเวลา 8 เดือน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

4.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบล จังหวัดสุรินทร์ 27 เทศบาล รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,767 คนกลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบล จังหวัดสุรินทร์ 27 เทศบาล โดยมีวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (อภินันท์ จันตะนี, 2549, น. 35) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างหลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ “เทศบาลตำบล” เป็นระดับในการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนผู้บริหารสภาเทศบาลตำบลจำนวน 8 คน กลุ่มตัวแทนผู้บริหารฝ่ายบริหารเทศบาลตำบล 8 คน กลุ่มตัวแทนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาจำนวน 2 รูป/คน รวม 26 รูป/คน และการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการระดมความคิดจากทัศนะ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือออกเป็น 2 อย่าง คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยดำเนินการสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาขึ้นตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการรวบรวมเอกสาร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความ งานวิจัยและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภินิหารธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ การแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และจัดทำสนทนากลุ่ม

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดไว้กับข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) และผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลแบบสอบถามที่ตรวจสอบ

ความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ลงในแบบลงรหัส (Coding Form) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการอธิบายความ ดีความ และแปลความตามนัยยะที่ผู้ให้ข้อมูลอาจจะแสดงออกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) แบบพรรณนาความและการอธิบายความเพื่อให้เหตุผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากที่สุด และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย พระไตรปิฎก เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์

5. ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.63) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.69) ด้านความผูกพัน ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.75) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือด้านการไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.76)

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมี 4 ด้าน คือ 1.ด้านการไว้วางใจกัน 2.ด้านความผูกพัน 3.ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 4.ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1. ด้านหมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ 2. ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3. ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4. ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5. ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี 6. ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7. ด้านการอารักขาคุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรม

3. รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ มี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการไว้วางใจกันตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 2) รูปแบบความผูกพันตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 3) รูปแบบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ 4) รูปแบบการมีอิสระในการทำงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ แต่ละรูปแบบมี 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับการปฏิบัติงาน 3) ระดับผู้บริหารองค์กร และมี 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีความรู้คู่คุณธรรม 2) ทนต่อเหตุการณ์ 3) รับผิดชอบต่อส่วนรวม 4) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 5) การรวมพลังปรองดอง สามานฉันท์ 6) นำหลักการและหลักธรรมขึ้นนำองค์กร 7) มีระเบียบวินัย ใช้ชีวิตสมดุลง 8) ปฏิบัติ

หน้าที่ตามฉันทามติ 9) ใช้หลักธรรมาธิปไตย 10) มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม 11) ใช้ความสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ 12) หลักการบริหารจัดการที่ดี

6. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์พบว่า มี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบการไว้วางใจกันในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ระดับบุคคล: มีความรู้คุณธรรม การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับบุคคลต้องมีการบริหารจัดการตนเองเพื่อเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ผู้อื่น ด้วยการที่บุคลากรทุกระดับต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ผลัดเปลี่ยน ความมั่นใจ ความรู้ ความสามารถ สติปัญญา เพื่อพร้อมในการทำงาน เรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน ความบริหารตนเองให้เกิดความไว้วางใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ สวาสดีรัตน์ วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครทหารพราน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักทฤษฎี 4 มาใช้เป็นแนวทางในกสนสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพตามหลักพุทธธรรมนั้น เป็นรูปแบบที่สามารถประกันได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาจะออกมาในรูปแบบของการมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความเจริญงอกงามไปในทางที่ดีแก่ตัวผู้รับการพัฒนาและเป็นคุณแก่สังคมส่วนรวม ซึ่งจะส่งผลถึงการยุติความรุนแรงที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สงบเบาบางลง สังคมมีการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันและเกิดความสงบสุข ความสามัคคีในประเทศชาติได้ในที่สุด (ณัฐ สวาสดีรัตน์, 2558) 2) ระดับปฏิบัติงาน: ท้นเหตุการณ์ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการปฏิบัติงาน การไว้วางใจกันโดยการประชุมเพื่อการรับและให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ระดมสติปัญญาและแนวคิด การกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่องโดยสร้างบรรยากาศที่มีความอบอุ่น จริงใจ และเป็นมิตร ทำความเข้าใจนโยบายอย่างชัดเจน การกระตุ้นให้เกิดความรู้และความตระหนักในสำนึกรับผิดชอบต่อองค์กร ทบทวนงานและการเรียนรู้การปฏิบัติงานโดยนำประสบการณ์ของผู้ร่วมงาน มาเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอากาศ อาจสนาม ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลเชิงพุทธบูรณาการของพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการสื่อสารตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า ด้านฉันทะ พบว่า การสื่อสารด้วยหัวใจ ด้านวิริยะพบว่าการสื่อสารด้วยความรู้ใจ ด้านจิตตะ พบว่า การสื่อสารด้วยความมีเมตตา กรุณา ด้านวิมังสา พบความฉลาดในการสื่อสารกับผู้ป่วย และด้านสัมพันธภาพตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า ด้านฉันทะ พบการส่งเสริมความเสมอภาคและความเคารพต่อผู้อื่น ด้านวิริยะ พบ การใช้ความเพียรอย่างเหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพ ด้านจิตตะ พบว่า การปรับเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น และด้านวิมังสา พบว่า การทำงานด้วยระบบทีมงานที่มีปัญญา (อากาศ อาจสนาม, 2558) 3) ระดับการบริหารองค์กร: รับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยมีมาตรฐานของการบริหารงานที่ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือข้อบัญญัติ

และระเบียบกฎเกณฑ์ของกระทรวง และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่น โดยไม่มีข้อยกเว้น การปฏิบัติต่อกันโดยคำนึงถึงเกียรติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในแนวทางที่ดั่งาม บนฐานของคุณธรรม จริยธรรม ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้อื่นและไม่ใช้ความรุนแรง การตระหนักในหน้าที่สถานะของตนเองต่อการรับใช้ประชาชนที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน อีกทั้งมีวินัยในตนเองเพื่อความสงบเรียบร้อยดีงามทั้งของตนเองและหมู่คณะ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เสนอ อัครมณฑา ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภินิหารธรรม ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าหลักอภินิหารธรรมเป็นแนวทางในการ บริหารงานเพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน การวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบควบคุมและงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลัก คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบคุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัครสมาน สามัคคี ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน (เสนอ อัครมณฑา, 2558)

2. รูปแบบความผูกพันในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภินิหารธรรมของ เทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ สามารถแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับได้แก่ การมีส่วนร่วม ในระดับบุคคล การมีส่วนร่วมในระดับการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร องค์กร โดยพบว่า 1) ระดับบุคคล: มนุษย์สัมพันธ์ดี ในการสร้างความผูกพันกัน บุคลากรทุกระดับ ต้องมีทาน คือ เป็นผู้ให้ มีความเสียสละ เป็นผู้มีปียวาจา เจริญด้วยความสุขภาพ อ่อนหวาน อีกทั้ง เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น สำหรับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยแลกเปลี่ยน ข้อมูลเพื่อการพัฒนาความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา การนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงถูกต้อง เป็นจริง และทันเหตุการณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชญาภา เมธีวรฉัตร วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่า การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านศีล การพัฒนาเน้นไปที่การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจา การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านศีลก่อให้เกิด ทักษะ และมีบุคลิกภาพที่ดี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านสมาธิ จิตใจ การพัฒนาทรัพยากรด้านสมาธิยังก่อให้เกิด เจตคติที่ดีในการทำงาน การพัฒนา ด้านปัญญา หรือ การพัฒนาด้านความรู้ เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสูงสุดและมีความสำคัญสูงสุด ปัญญานามาใช้กับ ความรู้ทางวิชาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพราะต้องให้เกิด ความรับรู้ และจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (วิชญาภา เมธีวรฉัตร, 2558) 2) ระดับปฏิบัติงาน: รวมพลังสมานฉันท์ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการปฏิบัติงาน ในการปฏิบัติงานโดยการนำ ความพร้อมเพรียงมาสร้าง “ความสมานฉันท์” ความสมัครสมานสามัคคีกันในองค์กร มีการ ประสานงานที่ดีด้วยการนำหลัก 5 ส. คือ สาระ ส่วนร่วม สุข สนุกสนาน และสร้างสรรค์ ให้ ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขต่อบทบาทหน้าที่ของตน สร้างทีมงานที่ “ผูกใจกันไว้ แล้วเดินไปพร้อมกัน” เพื่อแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ ตน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ภาพที่ดีในกลุ่ม มีการยอมรับ

นับถือกันของสมาชิก การกระจายข้อมูลอย่างทั่วทั้งองค์กร และรับข่าวสารพร้อมๆกันในการคิด การพูด และการแสดงออกทางกายเป็นจุดเริ่มต้นอยู่ที่ความเห็นพ้องต้องกันเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ การมอบหมายภารกิจหน้าที่ที่มีความเสมอภาคสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก” ผลศึกษา พบว่าหลักการของการปกครองแบบราชาธิปไตย ได้แก่ หลักธรรมต่างๆ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสแสดงไว้จำนวนมากเพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองแบบราชาธิปไตยมีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียว และหลักการของการปกครองแบบสามัคคีธรรมมีหลักการปกครองที่สำคัญคือปหานิยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี และหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ส่วนหลักการของการปกครองของคณะสงฆ์นั้นมีพระธรรมวินัยเป็นหลักปกครองสำคัญ ซึ่งคณะสงฆ์จะต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีภายใต้กรอบแห่งพระธรรมวินัย (นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, 2556) 3) ระดับการบริหารองค์กร: นำหลักธรรมขึ้นนำองค์กร การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการบริหารองค์กร การมีส่วนร่วมของการบริหารองค์กรด้วยการพัฒนารูปแบบ กลไกระบบและวิธีการทำงานที่สมาชิกต้องรู้จักกันโดยนาระบบคุณธรรมเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการยอมรับนับถือกันของสมาชิก มีการสำรวจความต้องการของผู้ร่วมงานในแต่ละฝ่ายจะช่วยให้การปรับปรุงระบบบริหารอันเกี่ยวเนื่องกับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆของบุคลากรอย่างเหมาะสม การแสดงออกทางกายเป็นจุดเริ่มต้นอยู่ที่ความเห็นพ้องต้องกันเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่ดีงามสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิชญาภา เมธีวรฉัตร วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านศีล (B = Behavior) การพัฒนาเน้นไปที่การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านศีลก่อให้เกิด ทักษะ และมีบุคลิกภาพที่ดี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านสมาธิหรือ การพัฒนาจิตใจ (M = Mind) การพัฒนาทรัพยากรด้านสมาธิยังก่อให้เกิด เจตคติที่ดีในการทำงาน (วิชญาภา เมธีวรฉัตร, 2558)

3. รูปแบบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยพบว่า 1) ระดับบุคคล: มีระเบียบวินัยใช้ชีวิตอย่างสมดุล การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับบุคคล โดยยึดถือข้อบัญญัติ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆอย่างเคร่งครัด จัดรูปงานของตนเองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร มีภาวะผู้นำที่มีความกล้าที่จะนำความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จขององค์กร มีความพอดีและความรู้จักประมาณเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตกับคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างสมดุลเกิดความเท่าเทียมกัน มีคุณภาพที่พร้อมด้วยคุณธรรมและรอบรู้ทั้งกฎระเบียบและวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่ดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสาธารณะ เข้าใจในภารกิจ หน้าที่รับผิดชอบของตนเองว่าต้องมีหน้าที่รับใช้ประชาชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน มีวินัยในตนเองจนเป็นนิสัย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสนอ อัครมโนตา ได้

ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภินิหารธรรมขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าหลักอภินิหารธรรมเป็นแนวทางในการบริหารงานเพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบด้วย การวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบควบคุมและงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลักคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบคุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัครสมานสามัคคี เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รื้อทิ้งกฎเกณฑ์ระเบียบที่ถูกต้องชอบธรรม อารงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจริยธรรมอันดีงามองค์กร และร่วมรับผลประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน (เสนอ อัครมนต์, 2558) 2) ระดับปฏิบัติงาน: ปฏิบัติหน้าที่ตามฉันทา มีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อากาศ อาจสนาม ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลเชิงพุทธบูรณาการของพยาบาลสังกัดกรมแพทยทหารเรือ ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการสื่อสารตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า ด้านฉันทะ พบว่า การสื่อสารด้วยหัวใจ ด้านวิริยะพบว่าการสื่อสารด้วยความรู้ใจ ด้านจิตตะ พบว่า การสื่อสารด้วยความมีเมตตา กรุณา ด้านวิมังสา พบ ความฉลาดในการสื่อสารกับผู้ป่วย และด้านสัมพันธภาพตามหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า ด้านฉันทะ พบ การส่งเสริมความเสมอภาคและความเคารพต่อผู้อื่น ด้านวิริยะ พบ การใช้ความเพียรอย่างเหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพ ด้านจิตตะ พบว่า การปรับเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น และด้านวิมังสา พบว่า การทำงานด้วยระบบทีมงานที่มีปัญญา 3) ระดับการบริหารองค์กร: ใช้หลักธรรมมาธิปไตย โดยต้องยึดถือข้อบัญญัติ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด การแสวงหาฉันทามติร่วมกัน สร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่ดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีรูปแบบโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว มีมิติของความเท่าเทียม มีความเข้าใจในภารกิจ หน้าที่รับผิดชอบของตนเองว่าต้องมีหน้าที่รับใช้ประชาชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างเป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของความเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา จันทร์แดง ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวิจัยในครั้งนี้ไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสนับสนุน 2) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง (วิทยา จันทร์แดง, 2556)

4. รูปแบบการมีอิสระในการทำงานในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภินิหารธรรมของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์โดยพบว่า 1) ระดับบุคคล: มีจิตสำนึกที่ดี ในการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายมีจิตสำนึกและเจตนารมณ์ที่ดี ให้ความเคารพกฎหมาย เคารพในความสามารถ

ความเป็นพลเมืองที่ดี มีความภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นของตน มีอิสระที่จะเลือกสมาชิกผู้ร่วมงาน และมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ อีกทั้งมีการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมต่างๆ รวมไปถึงการมีสิทธิอันความชอบธรรมในการปกครองตนเอง เป็นผู้ที่มีความคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ที่ควรประพฤติต่อกัน และใช้คุณธรรม ความดีคุ้มครองรักษาจิตใจตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชญาภา เมธีวรณัฏฐ์ วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านสมาธิ หรือ การพัฒนาจิตใจ (M = Mind) การพัฒนาทรัพยากรด้านสมาธิยังก่อให้เกิด เจตคติที่ดีในการทำงาน (วิชญาภา เมธีวรณัฏฐ์, 2556) 2) ระดับปฏิบัติงาน : ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การใช้สิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย และหลักคุณธรรม เคารพ ให้เกียรติกันและกัน มีความรับผิดชอบในการกิจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร และเป็นไปตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่เป็นไปตามวิถีการดำเนินชีวิตจริง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัย และการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ที่การบริหารงานด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐ สวาสต์รัตน์ วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครทหารพราน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักภavana 4 มาใช้เป็นแนวทางหลัก จะทำให้การพัฒนาศักยภาพสามารถดำเนินการได้แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยก็ตาม นอกจากนั้นยังสามารถพัฒนาได้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย ระเบียบวินัยจิตใจและปัญญาปฏิภาณไหวพริบ (ณัฐ สวาสต์รัตน์, 2558) 3) ระดับการบริหารองค์กร: หลักการบริหารจัดการที่ดี การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับการบริหารองค์กร เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดี มีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบให้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถตรงกับภารกิจหน้าที่ การสั่งการเป็นไปด้วยหลักคุณธรรม มีกระบวนการทำงานในเชิงรุกที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีระเบียบแบบแผนเดียวกัน สนับสนุนการใช้ศักยภาพในตัวบุคลากรได้อย่างเต็มกำลัง การสร้างจิตสำนึกด้านหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐ และความเป็นพลเมืองที่ดี ความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิรัช กลิ่นสุบรรณ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการปกครองของแคว้นวิชชีกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2550” ผลการวิจัยพบว่าแคว้นต่างๆ ในสมัยพุทธกาลว่าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ พวกที่ปกครองตัวด้วยระบอบราชาธิปไตยหรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีพระมหากษัตริย์หรือพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้นำ โดยทำการปกครองด้วยอำนาจเด็ดขาด ส่วนอีกพวกหนึ่งปกครองด้วยการปกครองแบบสามัคคีธรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการปกครองในปัจจุบันเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือสาธารณรัฐ ซึ่งมีการปกครองโดยการประชุมพิจารณาตัดสินกรณียกิจของแคว้นในสภาการปกครองที่เรียกว่าสัณฐาคารเพื่อสอบถามความเห็นจากประชาชนหรือสภาแล้วลงมติตัดสินใจในเรื่องต่างๆ (วิรัช กลิ่นสุบรรณ, 2555)

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

7.1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งศูนย์การส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในการสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อการบริหารองค์กร
- 3) ควรพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดบริการสาธารณะ

7.2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้ร่วมงานในระดับสูง
- 2) ควรคำนึงถึงการเป็นหุ้นส่วนขององค์กรจึงมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ
- 3) ควรเคารพในสิทธิของกันและกัน ดูแลเอาใจใส่ และเป็นมิตรต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกียรติซึ่งกันและกัน

7.3) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยหลักพุทธธรรม
- 2) ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรม
- 3) ศึกษาถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิตในการทำงานของเทศบาลตำบลอย่างมีสมดุลตามหลักพุทธธรรม
- 4) ศึกษาเรื่องสมรรถนะบุคลากรต่อการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรม

บรรณานุกรม

- ณัฐ สวาสดีรัตน์. (2558). “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครทหารพราน ในจังหวัด ชายแดนภาคใต้”. *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- นรินทร์ แก้วโชติรุ่ง. (2556). “รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก”. *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วิษณุภา เมธีวรฉัตร. (2558). “รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง 2”. *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา จันทร์แดง. (2556). “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต*. วิทยาลัย นวัตกรรมจัดการ:มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิรัช กลิ่นสุบรรณ. (2555). “การศึกษาเปรียบเทียบการปกครองของแคว้นวัชชีกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2550”. *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2538). *ทฤษฎีและเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เสนอ อัสวมนตา. (2558). “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”. *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ จันทะนี. (2549). *การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ*. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อากาศ อาจสนาม. (2558). “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลเชิงพุทธบูรณาการของพยาบาลสังกัดกรม แพทย์ทหารเรือ”. *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.